

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΜΕΡΩΝ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ (5-6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2001) ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άριθμ. Πρωτ. 2992
Άριθμ. Διεκπ. 1324

Αθήνησι τῇ 22α Αὐγούστου 2001

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὴ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ τὴν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἡμῶν ἀναπτυχθεῖσαν, κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 7ης Ἰουνίου ἐ.ἔ., Ἐκθεσιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου, τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πραγματοποιηθεισῶν Διμερῶν Συνομιλιῶν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ἥτοι τοῦ καθ' Ὑμᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας κατὰ τὴν 5ην καὶ 6ην ἀποικομένου μηνὸς Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ἡ περὶ τὴν ἡμετέραν Μετριότητα Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 31ης Ἰουλίου ἐ.ἔ., μετὰ καὶ τὴν μελέτην τῶν ἀπομαγνητοφωνηθέντων Πρακτικῶν, ἔγνω ἐπιστεῖλαι τὴν παροῦσαν, ἵνα κατ' ἀρχὴν ἐκφράσῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας Αὐτῆς διὰ τε τὴν δοχὴν καὶ τὴν φιλοξενίαν, ὧν φιλοφρόνως ἔτυχον παρὰ τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς καὶ τῶν περὶ Ὑμᾶς Σεβασμιωτάτων Ἀδελφῶν Ἀρχιερέων, οἱ τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀπαρτίσαντες ἀδελφοὶ ἡμῶν καὶ συνεργάται κατὰ τὸν χρόνον τῆς παρ' Ὑμῖν διατριβῆς αὐτῶν.

Συγχρόνως ὁμως, ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος, φρόνιμον καὶ ἐπιβεβλημένον ἡγήσατο, ἵνα σχολιάσῃ ἐν νηφαλιότητι, τὰ σημαντικώτερα ἐξ

ὧσων διημείφθησαν καὶ ἐξ ὧσων συνέβησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὡς εἴρηται Διμερῶν Συνομιλιῶν, τοῦτο μὲν ἵνα μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν παραπικρασμὸν νὰ δηλητηριάσῃ τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, τοῦτο δὲ ἵνα καὶ γραπτῶς ἐπαναλάβῃ ὅσαπερ ἐπὶ ἀμφιλεγομένων τινῶν ζητημάτων κατέθεσαν ἐπὶ τάπητος οἱ Ἀντιπρόσωποι Αὐτῆς καὶ ἔχουσι καταγραφῇ εἰς τὰ Πρακτικά.

1. Ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν προσήλθεν εἰς τὰς Διμερεῖς Συνομιλίας μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων καὶ ἐν πνεύματι ἀγάπης ἐπιθυμοῦσα, ἵνα συζητήσῃ μετὰ τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Ὑμῶν, ὅσα θέματα ἔχουσι κυρίως τεθῇ ὑφ' Ὑμῶν διὰ τῶν ἐξαπολυθέντων ἀπὸ διετίας περίπου ὑπ' ἀριθμοὺς 789/3.9.1999 καὶ 983/30.9.1999 Σεπτῶν Ὑμετέρων Πατριαρχικῶν Γραμμάτων. Δὲν ἐπεδίωκεν ἀντιπαράθεσιν ἢ σύγκρουσιν μετὰ τοῦ Σεπτοῦ Κέντρου. Καθὼς δὲ καλῶς γνωρίζομεν, ἐν τῷ κλίματι τούτῳ ἀνέπτυξεν, ὅσον τῇ ἐπετράπη, τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῆς καὶ διελέχθη, εἰ καὶ οὐχὶ ἄνευ ἀδικαιολογῆτων προσκομμάτων, μετὰ τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ καθ' Ὑμᾶς πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Οἱ Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί, οἱ ἐλθόντες πρὸς Ὑμᾶς ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι Συνοδικοὶ Σύεδροι ὄντες κατὰ τὴν παροῦσαν Συνοδικὴν Περίοδον, τὸν καθ' Ὑμᾶς Πατριαρχικὸν Θρόνον καὶ σέβονται καὶ τιμῶσιν ὡς τὴν Μητέρα καὶ Πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν εἰς τὸ σύστημα τῶν τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀναπτύσσουσιν τὴν ἐξέχουσιν ἀποστολὴν καὶ διακονίαν Αὐτῆς. Ἀλλ' οἶδασιν ὁμοίως, ὅτι ἀνήκουσι καὶ

εἰς Ἐκκλησίαν ἔχουσιν τὴν αὐτὴν μετ' Αὐτῆς ἀποστολὴν, ἀλλὰ καὶ ἀντιμετωπίζουν τὰ Ἑαυτῆς ποικιλικά προβλήματα μετὰ φιλοθέου συνέσεως καὶ λιπαρᾶς καταρτίσεως καὶ καλλιερگوῦσαν ἐν τοῖς Ἑαυτῆς κόλποις ἐν εὐθύνη καὶ παρρησίᾳ τὴν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀκαινοτόμητον ἐμμονὴν εἰς τὰς ἱεράς ἐπιταγὰς τῶν τε Θεῶν Γραφῶν καὶ τῶν θεοπνεύστων Πατέρων. Τοῦτο δέον ὅπως μὴ παρερμηνεύηται. Οὐδόλως πρόκειται περὶ ἀποβλήτων προσχημάτων εὐσεβείας ἢ περὶ ἑτεροκλήτων σκοπιμοτήτων, ἀλλὰ περὶ ἐμπόνων ἀγώνων διὰ τὴν περιφρούρησιν τοῦ θησαυροῦ, τῆς «ἅπαξ παραδοθείσης»¹ ἡμῖν πίστεως. Ὑπὸ τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο δέον ὅπως ἐξετάζονται καὶ ὅσα οἱ Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοὶ διατυποῦσιν ἐν ἱεραῖς κυρίως συνάξεσιν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων. Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν, εἶναι δύο τοπικαὶ Ἐκκλησίαι, ἔχουσαι ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἰδίαν εὐθύνην διὰ τὸν εὐαγγελισμόν τοῦ κόσμου καὶ τὴν διαποίμανσιν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς πνευματικῆς εὐθύνης καὶ δικαιοδοσίας Αὐτῶν. Ἦλθε, λοιπόν, πρὸς Ὑμᾶς ἡ ἡμετέρα Ἀντιπροσωπεία ἐπὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσι καὶ μετὰ τῆς αὐτοσυνειδησίας, ὅτι ὀφείλει, ἵνα διαχειρισθῇ τὰ ἐκκρεμῇ θέματα ἐκ προσώπου μᾶς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἐχούσης τοὺς γνωστοὺς δεσμούς, πνευματικούς τε καὶ ἄλλους, παλαιόθεν σμιλευθέντας ἐν ὠδίναις, εὐλογίαις καὶ περιστάσεσι ποικίλαις, μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀμφοτέρων πρὸς δόξαν Θεοῦ.

2. Ἡμεῖς κραταιὰν ἔχομεν πάντοτε τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς χρησιμότητος, τῆς ἀναγκαιότητος καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν Διμερῶν Συνομιλιῶν, αἵτινες μεγάλως συμβάλλουσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων καὶ εἰς τὴν περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν ὑφισταμένων ἀμφοτέρωθεν πνευματικῶν δεσμῶν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν - διευθέτη-

σιν θεμάτων ἀφορώντων εἴτε εἰς ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας, εἴτε εἰς μίαν ἐκάστην κεχωρισμένως. Αἱ ἀπόψεις ἡμῶν αὗται περιείχοντο καὶ εἰς τὴν γενομένην προσφώνησιν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Συμπροέδρου καὶ Ἀγαπητοῦ ἡμῖν Ἀδελφοῦ κατὰ τὰς Διμερεῖς Συνομιλίας Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου.

Ὅθεν, ἐν ἀπορίᾳ, οἱ ἡμέτεροι Ἀντιπρόσωποι ἤκουσαν τὸν ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας εἰς τὰς ἐκείσε διεξαχθείσας Διμερεῖς Συνομιλίας, Σεβασμιώτατον Γέροντα Μητροπολίτην Ἐφέσου κ. Χρυσόστομον ἐξαίροντα μὲν τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῶν Διμερῶν Συνομιλιῶν, ἔστω καὶ ἀτύπων, ἐν ταύτῃ δὲ δηλοῦντα ἀπεριφράστως, ὅτι ἀποκλείεται πᾶσα συζήτησις ἐπὶ θεμάτων θιγόντων τὰ ὅσα προβλέπουσιν ὁ Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ 1850, δι' οὗ ἐδόθη τὸ Αὐτοκέφαλον εἰς τὴν καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ 1928, δι' ἧς ἀνετέθη «ἐπιτροπικῶς» εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἡ διοίκησις τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῶν περιφερειῶν τῆς ἀπελευθερωθείσης τότε Ἑλληνίδος Πατρίδος, ἥτοι τῆς Μακεδονίας, Θράκης, Ἡπείρου καὶ τῶν Νήσων τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου. Καθὼς ἐπίσης καὶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διεξαχθῇ συζήτησις ἐπὶ ζητημάτων τεθέντων διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων καὶ μὴπω ἀπαντηθέντων.

Τί ἐφοβεῖτο καὶ τί φοβεῖται ἄρα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκ τῶν Συνομιλιῶν; Μήπως, ὅτι διὰ τῆς συζητήσεως θὰ ἐπέβαλεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὰς ἀπόψεις Αὐτῆς εἰς Αὐτό; Τοῦτο καθ' ἡμᾶς δὲν ἐπιτυγχάνεται στανικῶ τῷ τρόπῳ, διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τοῦ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ διαλόγου, ἐπὶ θεολογικῶς τεκμηριωμένων ἐπιχειρημάτων. Μήπως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶχεν ἀδυναμίαν ὅπως στηρίξῃ περαιτέρω τὰς θέσεις Αὐτοῦ; Καὶ τοῦτο ἀποκλειστέον, ἀφοῦ συμπεριέλαβεν εἰς τὴν Ἀντιπροσωπείαν Αὐτοῦ ἱκανοὺς καὶ διαπρεπεῖς Συνομιλητὰς δυναμένους, ὅπως ὑποστηρίξωσι τὰς θέσεις καὶ τὰ δίκαια τοῦ Θρόνου.

1. Τοῦδ. 3

Μήπως εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διεΐδεν ἀντίπαλον καὶ ἀνταγωνιστὴν, τὴν μείωσιν ἐπιζητοῦντα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ σπλάγχνα συστείλασα προέκρινεν ἀντὶ τοῦ διαλόγου τὴν φίμωσιν καὶ τὴν ἄρνησιν;

Δὲν εὐρίσκομεν εὐλογον ἀπάντησιν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ καὶ ἀποκρούομεν τὴν δυσοίωνον σκέψιν, ὅτι ἐνδεχομένως ὁ διάλογος ἐπρόκειτο νὰ ἀποκαλύψῃ «ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμούς»².

3. Τὰ θέματα, ἅτινα προϋτίθετο, ὅπως συζητήσῃ καὶ δι' ἃ εἶχε δεόντως προετοιμασθῇ ἡ ἡμετέρα Ἀντιπροσωπεία ἔχουσι τεθῇ, ὡς προϋλέχθη, ἐν τοῖς ἀναφερθεῖσι ἀνωτέρω Ὑμετέροις Σεπτοῖς Πατριαρχικοῖς Γράμμασι. Τούτου ἕνεκεν καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ἐδηλοῦμεν, ὅτι δὲν εἶχομεν ἐπείγοντα καὶ ἐκκρεμῇ θέματα πρὸς συζήτησιν εἰς τὰς Διμερεῖς Συνομιλίας. Ἀφ' οὗτου ὁμως ἀπεστάλησαν ταῦτα καὶ ἐρρῶνιζον μονομερῶς θέματα ἀφορῶντα καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἔδει, ὅπως τύχωσιν τῆς δεούσης ἀπαντήσεως τιθέμενα πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων. Προϋκρίναμεν, ὅτι, ὑπὸ τὰς διαμορφωθείσας νέας συνθήκας, λυσιτελεστέρα δι' ἀμφοτέρους τὰς Ἐκκλησίας θὰ ἦτο ἡ προσωπικὴ ἐπικοινωνία καὶ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἀδελφούς πεφιλημένους ἐν Χριστῷ καὶ ὁμαίμονας καὶ ὡς ἔχομεν διδαχθῇ ὑπὸ τοῦ Κυρίου λέγοντος: «...ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου» (Ματθ. ε' 24), ὅπερ τελικῶς ἀπερρίφθη ὑφ' Ὑμῶν καὶ ἐπελέγη ἡ δι' ἐπισήμων Γραμμάτων ἐπικοινωνία.

4. Κατὰ τὰς διεξαχθείσας αὐτόθι ἐν τέσσαρσι Συνεδρίασις Συνομιλίας μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἐν Χριστῷ Ἀδελφός Γέρων Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Χρυσόστομος ἐπεκαλέσθη τὴν Ὑμετέραν Προσφώνησιν, ἐν ᾗ τὰ κείμενα τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνο-

δικῆς Πράξεως τοῦ 1928 χαρακτηρίζονται «*ἰερά*», «*θεμελιώδη*», «*συνταγματικῶς κατοχυρωμένα*», «*διατηροῦντα ἀμείωτον τὴν ἰσχὺν αὐτῶν*».

Ἐπ' αὐτῶν προαγόμεθα ὅπως θέσωμεν ὑπ' ὄψει τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν περι Ὑμᾶς Μελῶν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὰ κάτωθι:

α. Ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν κειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως, ὡς «*ἱερῶν*».

Ἐπειδὴ ἀνεφέρετε εἰς τὴν Ὑμετέραν Προσφώνησιν, ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος τῶν δύο κειμένων, ὡς «*ἱερῶν*», ἐλέχθη ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐκείσε εἰρηνικὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν, κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1998, προβαίνομεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου, ὅτι δὲν ἐκλαμβάνομεν τὰ κείμενα ταῦτα ὡς ἱερά, ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἔννοιαν, ἣν ἔχει ὁ ὅρος καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸ κείμενον τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τοὺς Ὅρους καὶ τὰ Σύμβολα τῶν Συνόδων, καθ' ἣν ἔννοιαν τὰ κείμενα ταῦτα ὡς καὶ τὸ κείμενον τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ οἱ Ὅροι τῶν Συνόδων δὲν ἐπιδέχονται ἀλλαγὰς, τροποποιήσεις, βελτιώσεις, ἀναθεωρήσεις. Οὕτως, ἡ ἔννοια τοῦ δοθέντος χαρακτηρισμοῦ ὑφ' ἡμῶν εἰς αὐτά, ὅτι ἀποτελοῦν κείμενα «*ἱερά*», σημαίνει, ὅτι ὡς κείμενα διέποντα τὰς σχέσεις δύο Ἐκκλησιῶν δέον, ὅπως ἀντιμετωπίζονται μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραβιάζωνται ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, ἀλλὰ νὰ τηρῶνται. Τοῦτ' αὐτὸ σημαίνει ὁμως, ὅτι καὶ τροποποίησιν ἐπιδέχονται καὶ ἀλλαγὰς, ὅπως συνέβη κατὰ τὸ παρελθὸν κοινῇ συμφωνίᾳ.

β. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου χαρακτηρισμοῦ αὐτῶν ὡς «*θεμελιωδῶν*» κειμένων.

Ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τὸν ὅρον τοῦτον ὡς σημαίνοντα, ὅτι τὰ κείμενα ταῦτα εὐρίσκονται εἰς τὰ θεμέλια καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐρείδονται αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐν ταύτῃ ὁμως τὰ κείμενα ταῦτα ἔχουσι καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνετάγησαν καὶ διαμορφώθησαν ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων.

2. Λουκ. β' 35.

Οὕτως, ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τῆς περιορροῦσης ἀτμοσφαίρας, τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν, τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐποχῆς ἐνὸς ἐκάστου καὶ τέλος ὑπὸ τῶν πνευματικῶν, ποιμαντικῶν καὶ ἐθνικῶν προβλημάτων, ἐν οἷς ἕξι ἐκάτερα τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν. Πάντα ταῦτα, ὡς συνακολουθήματα τῷ ρέοντι χρόνῳ μεταβάλλονται. Οὕτε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εὐρίσκειται εἰς τὴν θέσιν, ἣν εἶχεν τὸ 1928, πολλῶ δὲ μᾶλλον τὸ 1850. Ὅποῖαι ἐπῆλθον ἀλλαγαί! Οὕτε ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος παρέμεινεν εἰς τὸ 1850 ἢ εἰς τὸ 1928. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι τὰ κείμενα ταῦτα ἔνεκα τῶν ἐπελθουσῶν καιρικῶν καὶ λοιπῶν μεταβολῶν, καθὼς τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ διαβιούμεν, παράγεται, εἶναι δεκτικὰ ἐρμηνειῶν ἢ καὶ τροποποιήσεων, ἵνα ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας, ὅπως καὶ ὅτε συνετάγησαν καὶ ἐτέθησαν ὡς βάσεις τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων.

Ἐπομένως, ἐὰν τὰ κείμενα ταῦτα ἐπιθυμῶμεν, ἵνα ὥσι «θεμελιώδη» καὶ ἀρραγῇ ὀφείλομεν, ὅπως ἐξετάσωμεν αὐτά, εἰς τρόπον ὥστε, ἵνα προσδιορίζωσιν ἐπ' ἀληθεία τὰς μεταξὺ ἡμῶν σχέσεις ἐναρμονιζόμενα καὶ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας.

γ. Ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ «**συνταγματικῶς κατοχυρωμένα**».

Ἡ ἔντιμος Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἣτις περιέβαλε τὰ κείμενα ταῦτα, προτάσει τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦ κύρους τόσο τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ὅσον καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἰδία δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἔκρινεν, ὅτι τὰ κείμενα ταῦτα δὲν τυγχάνουσιν συνταγματικῆς κατοχυρώσεως ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον αἱ διατάξεις αὐτῶν αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν τρόπον τῆς συγκροτήσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου (Σ.τ.Ε. 3178/1976, 545, 546/1978).

Ἐπὶ τούτοις δικαιούμεθα ἐν προκειμένῳ, ὅπως παρατηρήσωμεν ἐν ἀπορίᾳ, ὅτι καὶ τὸν τύπον τοῦ μνημοσύνου τοῦ Ὄνόματος Ὑμῶν ρυθμίζει τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὃν δὲν ἀποδέχε-

σθε. Διερωτώμεθα, διατί δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά; Διατί ἐπικαλεῖσθε τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τυπικῶς ὄντα πολιτικὸν Νόμον τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ὁσάκις διευκολύνει τὰς θέσεις Ὑμῶν, ὁσάκις δὲ δὲν διευθετεῖ τὰ θέματα κατὰ τρόπον εὐπρόσδεκτον ὑφ' Ὑμῶν, ἀπορρίπτете αὐτόν, ὡς νομικὸν κείμενον μὴ δυνάμενον, ὅπως ἀρθῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς θεολογίας; Δὲν ἀντιλέγομεν ἐπ' αὐτοῦ. Διερωτώμεθα μὴ κατὰ τινὰ τρόπον αἱ διατάξεις ἐρμηνεύονται κατὰ τὰς ἐκάστοτε θελήσεις καὶ οὐχὶ κατ' ἀλήθειαν.

Δὸς δ' εἰπεῖν, τέλος, ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ Ἱερά ἡμῶν Σύνοδος πρὶν ἢ θέσῃ τὰ θέματα εἰς τὰς συζητήσεις Αὐτῆς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἡγήσατο χρέος Αὐτῆς, ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τοῦτο ὅμως ἀπέκλεισε τὸν διάλογον ὅπερ καὶ διαπιστοῦμεν μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ ἀπορίας.

δ. Τέλος καὶ ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ «**διατηροῦντα ἀμείωτον τὴν ἰσχὺν αὐτῶν**».

Ὑμεῖς κάλλιον καὶ τελεώτερον παντὸς ἑτέρου γινώσκετε, ὅτι τὰ μόνον κείμενα τὰ διατηροῦντα ἀμείωτον ἰσχύν, ὧν τὸ κῦρος μένει εἰς τὸν αἰῶνα, εἶναι, ὡς προαναφέρθη, ἡ Ἁγία Γραφή, οἱ Ὅροι καὶ τὰ Σύμβολα τῶν Συνόδων. Τὰ λοιπὰ μεταβάλλονται. Πολλῶ δὲ μᾶλλον καὶ τὰ δι' αὐτὸν λόγον κείμενα. Βεβαίως δὲν ἀμφισβητοῦμεν, ὅτι ἰσχύουσι ταῦτα ἄχρι τοῦ νῦν, ὡς ρυθμίζοντα τὰς σχέσεις τῶν ἐκατέρωθεν Ἐκκλησιῶν. Δὲν συμφωνοῦμεν ὅμως εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐπιδέχονται νέαν ἐρμηνείαν ἢ καὶ τροποποιήσεις εἰς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἀπαιτοῦσιν οἱ καιροί.

5. Πρὸς δὲ τούτοις προαγόμεθα ἵνα καὶ ἐπισήμως δῶμεν ἀπαντήσεις εἰς τινὰς θέσεις ἐκφρασθείσας κατὰ τὰς διεξαχθείσας καὶ ᾧδε διεκτραγωδουμένας Διμερεῖς Συνομιλίας:

α) «**Μία Ἐκκλησία - Ἐν Γένος**».

Ἐρρέθη ὑπὸ τινος Μέλους τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, ὅτι ἀποτελοῦμεν «**Μίαν Ἐκκλησίαν - Ἐν Γένος**». Τῷ ὄντι. Ἡ θέσις ὅμως αὕτη χρήζει διευκρινήσεως, διότι φοβούμεθα,

ὅτι εἰ ἤθελε παραμείνῃ οὕτως, ἐνδεχομένως ἀποβήσεται αἰτία τριβῶν.

Βεβαίως ἀποτελοῦμεν ἐν Γένος ἀλλ' ὑπὸ δύο ἐννοίας. Πρῶτον εἴμεθα ὁμαίμονες καὶ ὁμόγλωσσοι. Μετέχομεν τῆς αὐτῆς παιδείας καὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν παραδόσεως κληρονόμοι ἐσμέν. Ἔχομεν τὴν συνείδησιν ὅτι ἀνήκομεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Γένος, τὸ ἀπὸ αἰώνων συμπορευόμενον τῇ Ἀγίᾳ ἡμῶν Πίστει. Δεύτερον ἀνήκομεν καὶ εἰς τὸ ἐν Γένος τῶν Ὁρθοδόξων καὶ εἴμεθα συνυπεύθυνοι εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διακονίαν τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἴμεθα ἐκ τῆς αὐτῆς αὐλῆς καί, ἵνα κατὰ Παῦλον εἴπωμεν, «*Ἐν Σῶμα καὶ ἐν Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθημεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Εἰς Κύριος. Μία Πίστις. Ἐν Βάπτισμα. Εἰς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν*»³. Βεβαίως καὶ συναπαρτίζομεν τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν καὶ ἐπ' αὐτοῦ. Ταύτην τὴν αὐτοσυνειδησίαν ἡμῶν ἐκφράζουσιν ἐπισήμως τὸ ἄρθρον 3ον παράγρ. 1 τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ τὸ ἄρθρον 1ον παράγρ. 1 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τούτοις εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀποτελοῦμεν καὶ δύο Τοπικὰς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1850 καὶ ἐντεῦθεν. Ἡμεῖς καὶ Πατέρας καὶ Ἀδελφούς Ὑμᾶς ἔχομεν καὶ συγχαίρομεν Ὑμῖν καὶ συμπάσχομεν μεθ' Ὑμῶν κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ καὶ Ἰδρυτοῦ τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας, κηρύσσοντος: «*Καθὰ περ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστὶ καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός, πολλά ὄντα, ἐν ἐστὶ σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός· καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι καὶ πάντες εἰς ἐν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος, ἀλλὰ πολλά... Τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ἐστὶ, καὶ*

ἂ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τοῦ τοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρειαν ἔχει· ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὕστεροῦντι περισσοτέραν δὸς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μερμινῶσι τὰ μέλη· καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους»⁴.

Ἐθεωρήσαμεν ἐπάνανγκες, ὅπως διατυπώσωμεν ταῦτα, ἐπὶ τῆς, ἐκ τοῦ κοινοῦ ἡμῶν Γένους ἀπορρεούσης ἐνότητος ἡμῶν. Ἀλλ' ὅμως φρονεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἀνήκει εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν Ὑμῶν; Τότε πῶς ἐρμηνεύεται τὸ φαινόμενον καθ' ὃ εἰς τὸ σύστημα τῶν Τοπικῶν Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Γένους ὁμαίμονες καὶ ὁμόγλωσσοι Ἀδελφοὶ ἡμῶν τυγχάνουσιν καὶ οἱ ἐν τοῖς παλαιφάτοις Πατριαρχείοις Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ οἱ ἐν ταῖς Αὐτοκεφάλαις Ἐκκλησίαις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἀλβανίας ἐν μέρει, οἵτινες καὶ οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς Μίαν, διάφορον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοπικὴν Ἐκκλησίαν; Καυχόμεθα ἐν Κυρίῳ ὅτι τὸ εὐσεβὲς Γένος τῶν Ἑλλήνων ἔχει τὴν πρωτόθρονον Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τὰ περίκλυτα Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, τὴν πεφίλημένην Ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου καὶ ἐκείνην τῆς Ἀλβανίας, Τοπικὰς Ἐκκλησίας εἰς τὸν στέφανον τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡμεῖς δέ, ὥς Τοπικὴ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία, ἀναγνωρίζομεν τοὺς ὑφισταμένους ἰδιαίτερους πνευματικούς δεσμούς μετὰ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμαιμόνων καὶ ὁμογλώσσων Ἀδελφῶν.

β) Ἡ «Ὁμότιμος πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ἑλληνικὴ Πολιτεία».

Ξενίζοντά τινα ἠκούσθησαν ἐπίσης κατὰ τὴν

3. Ἐφεσ. δ' 4-6.

4. Α' Κορινθ. ιβ' 12-14, 22-27.

διάρκειαν τῶν Διμερῶν Συνομιλιῶν, ὡς λ.χ. ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συνδιαλέγεται μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας «ἐν ὁμοταξίᾳ». Θεωρεῖτε τῷ ὄντι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτεῖαν ὁμότιμον Ὑμῶν; Φρίττομεν εἰς μόνην τὴν σκέψιν ταύτην, πολλῶ δὲ μᾶλλον, ὅτε τὴν ἀκούομεν ὡς ἐπιχείρημα διὰ τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ διαλόγου μεθ' ἡμῶν. Εἶναι ἄραγε ταῦτα ἐπίσημοι ἀπόψεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου;

Ἐρχομένη ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἵνα συνδιαλεχθῇ μετὰ Μητροῦς τε καὶ Ἀδελφῆς καὶ Ὁμοτίμου Ἐκκλησίας, ἐκκλησιαστικὸς ἤκουσεν ὅτι δὲν ἀναγνωρίζεται ὡς τοιαύτη. Ἐὰν τοῦτο ἐλέγχθῃ, ἵνα ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ ἀπάντων, εἰς τὸ ὅτι δι' ἓνα θέματα τῶν σχέσεων ἡμῶν εἶναι συναρμοδιὰ καὶ ἐμπλέκεται καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἡ σύστασις δὲν ἐγένετο ἐπιτυχῶς, ὅτε μάλιστα κατὰ τὴν συζητήσιν ἐπανελήφθη τοῦτο οὐχὶ ὑφ' ἑνὸς ἀλλὰ ὑπὸ πλειόνων ἐκ τῶν Μελῶν τῆς Ἀντιπροσωπεῖας Ὑμῶν.

Ἐπειδὴ ὡς θέμα ὑφίσταται, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἔχει λόγον εἰς τινὰ θέματα τῶν μεταξὺ ἡμῶν σχέσεων, ἀπαντῶμεν, ὅτι κατὰ τὸ παρελθόν, κοινῇ ἀποφάσει ἡμῶν, ἐρρυθμίσθησαν θέματα ἐκκλησιολογικά, δι' ἃ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία δὲν ἠρωτήθη, ὡς μὴ διαθέτουσα ἀναλόγους θεολογικὰς προϋποθέσεις. Ἄλλωστε, ἡ ἰδίᾳ ἔχει κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθόν διακηρύξει τὴν περὶ «*διακριτῶν ῥόλων*» θεωρίαν, ἥτοι τὴν μὴ ἀνάμειξιν αὐτῆς εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας, μὴδὲ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ τῆς Πολιτείας, ὡς τοῦτο ἐμφατικῶς ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ πρωτοποριακῶς διετύπωσαν οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ δὴ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος εἰπών: «*Ἄλλοι οἱ ὅροι τῆς Βασιλείας καὶ ἄλλοι οἱ ὅροι τῆς Ἱερῶς - σύννης*», ἀποκλείοντες τὴν κατὰ τὸν μεγαλόφρονα Βασιλέα Ἰουστινιανὸν «*ὑπέρβασις τῶν οἰκείων ὁρων*».

Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει κατὰ τὴν παροῦσαν φάσιν τοῦ μεταξὺ ἡμῶν διαλόγου ἐζητήθησαν παρ' ἡμῶν αἱ ἀπόψεις τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας καὶ ἐφ' ὅσον εἰς τὸ μέλλον ἀχθησόμεθα εἰς συμ-

φωνίαν, δὲν ἤθελεν ἀσφαλῶς παραθεωρηθῇ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία.

γ) Αἱ δεσμεύσεις ἐκ τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Δὲν ἀγνοοῦμεν, ὅτι τὸ ἰσχύον σύστημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ρυθμίζεται τόσον ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι γνωστὰ ἐπίσης αἱ διατάξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τόμον τοῦ 1850 καὶ εἰς τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πρᾶξιν τοῦ 1928. Δὲν συμφωνοῦμεν ὅμως, ὡς ἤδη προελέχθη, μετὰ τὴν ἀποψιν, ὅτι ταῦτα δὲν ἐπιδέχονται νέαν ἐρμηνείαν ἢ καὶ τροποποιήσεις.

Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας προσφάτως ἐτροποποιήθη διὰ δευτέραν φορὰν. Κοινῇ δὲ συμφωνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας τὰ σχετικὰ πρὸς τὰ ἐν λόγω θέματα ἄρθρα δὲν ἐτροποποιήθησαν. Δὲν ἀποκλείεται νὰ συμβῇ τοῦτο εἰς τὸ μέλλον. Ὁμοίως καὶ ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προβλέπει περὶ αὐτῶν. Εἰς τὸ μέλλον δὲ ἐνδεχομένως, ἵνα μὴ προβλέπη. Ἐξαρτᾶται. Τότε τίνι τρόπῳ θὰ κατοχυροῦται ὁ Τόμος καὶ ἡ Πρᾶξις;

Πρὸς δὲ τούτοις ἐπισημειοῦμεν καὶ ὅτι ὁ Τόμος ἔχει ἤδη τροποποιηθῇ διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἐπισκόπων εἰς Μητροπολίτας. Ἡ δὲ Πρᾶξις ἐν συνεχείᾳ τῆς διεξαχθείσης μεταξὺ ἡμῶν ἀλληλογραφίας εἰς τὸ θέμα τῆς μνημονεύσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν τῶν διαποιμαίνοντων τὰς Μητροπόλεις Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θράκης καὶ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου. Σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ρητέον ὅτι τὸ καθ' Ὑμᾶς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, προσφάτως προῆλθεν εἰς ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Καταστατικοῦ

Χάρτου τῆς Ἡμιαυτονόμου Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης.

Ὅθεν, δικαίως καὶ εὐλόγως διερωτώμεθα διατί ἐκεῖ συζητοῦνται θέματα τροποποιήσεων καὶ βελτιώσεων ἐπὶ κειμένων ἐξ ἴσου ἱερῶν μετὰ τοῦ ἡμετέρου Τόμου περὶ τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τῆς Πράξεως τοῦ 1928 καὶ οὐχὶ καὶ ἐδῶ; Ὅποια δέσμευσις ὑφίσταται; Ἐκτὸς καὶ ἐὰν Ὑμεῖς γνωρίζητε τι περισσότερον, ὅπερ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν, καὶ ἐννοοῦμεν τὴν θέλησιν τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας.

δ) *Ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν δι' Ὑμῶν.*

Ὅτε ἡ ἡμετέρα Ἀντιπροσωπεῖα ἀναφέρθη εἰς τὸ παράπονον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν ἐστήριξεν Αὐτὴν ἐπαρκῶς εἰς τὰς ληφθείσας ὑπ' Αὐτῆς ἀποφάσεις διὰ τὸ θέμα τῆς ἀπαλείψεως τοῦ Θρησκευματος ἐκ τῶν νέου τύπου ἐκδοθησομένων Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων, ἠκούσθη, ὡς δικαιολογία, ὅτι δὲν ἐνηργήσαμεν ὡς θὰ ἔδει, κατὰ τὴν ἐνημέρωσιν καὶ ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τοῦτ' ἔστιν καθ' Ὑμᾶς θὰ ἔδει, ὅπως ἀναφερθῶμεν ἡμεῖς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ Ἐκεῖνο διαπέμψῃ τὸ αἶτημα ἡμῶν εἰς τὰς λοιπὰς Ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Τοῦτο πάλιν πῶς ἤθελε ἐρμηνευθῇ;

Ὅτι ἐγκαινιάζεται νέος τρόπος διορθοδόξου ἐπικοινωνίας; Ὅτι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τοιοῦτον δικαίωμα ἀλληλογραφεῖν μετὰ τῶν Ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν;

Εὐλόγως διερωτώμεθα.

Ποῦ καὶ πότε ἀπεφασίσθη πανορθοδόξως ὁ κανὼν οὗτος, ὅτι δηλαδὴ αἱ Τοπικαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐπικοινωνοῦσι μετ' ἀλλήλων μέσῳ Ὑμῶν; Ἡ ἡμεῖς δὲν ἀναγνωρίζομεθα ὡς Αὐτοκέφαλος Τοπικὴ Ἐκκλησία, ἀλλ' Ἐπαρχία τις ἄλλης δικαιοδοσίας;

Θεωροῦμεν, ὅτι τὰ καινοφανῆ καὶ σκολιὰ ταῦτα θεωρήματα ἐκθέτουσι καὶ τὸν θεσμόν καὶ τὰ πρόσωπα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἴ γε ἡ ἀπαίτησις Ὑμῶν αὕτη ἐστηρίχθη εἰς τὸν Ὅρον τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας, καθ' ὃν «ἐν τοῖς συμπύπτονσιν ἐκκλησιαστικαῖς πράγμασι, τοῖς δεομένοις συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἤρρεσεν, ἵνα ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι Ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρηται πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν περὶ Αὐτὸ Ἱερὰν Σύνοδον, ὁ δὲ Πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου παρέχει προθύμως τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν, ἀνακοινῶν τὰ δέοντα πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀπαντῶμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐπράξαμεν. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη, ὡς εἰκός, ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν συνεννόησιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐπὶ γενικωτέρων ζητημάτων καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ ὑποτελείαν τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην. Παραλλήλως πρὸς τὸ καθ' Ὑμᾶς Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀπηρθύνθημεν διὰ τὸ προκῦψαν θέμα καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, τοῦ ὅπερ ὁ ἀναφερθεὶς ἐν τοῖς πρόσθεν Ὅρος τοῦ Τόμου δὲν ἀπαγορεύει, ἀλλ' οὔτε καὶ προβλέπει τὴν δι' Ὑμῶν ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτῶν.

ε) *Τὸ ἐφαρμοστέον δίκαιον.*

Ἐναρμόνισις τῶν κειμένων μετὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων.

Ἐχει γραφῇ καὶ οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐγκρίτων κανονολόγων καὶ νομομαθῶν, ὅτι τὰ κείμενα τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 πάσχουσι νομοκανονικῶς. Ἀναφέρομεν ἔνια παραδείγματα διὰ τὸν Τόμον. Δὲν ὑπάρχει Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία χωρὶς «*Πρῶτον*». «*Πρῶτος*» χωρὶς μνημόσυνον. Καὶ οὐδαμοῦ εἰς τὰς πηγὰς ἀναγνωρίζεται ὡς τρόπον τινὰ «*Πρῶτος*», «*Σύνοδος Ἀρχιερέων Διαρκῆς*». Διὰ δὲ τὴν Πρᾶξιν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐπαρχίαι νὰ ἀνήκωσιν εἰς δύο δικαιοδοσίας. Πρόκειται διὰ προφανεῖς ἀντικανονικότητας.

Τὸ ζητούμενον εἰς τὴν περίπτωσιν ἡμῶν

εἶναι, ἵνα ἐναρμονισθῶσιν τὰ κείμενα μετὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Τίνι τρόπῳ; Αὐτὸ ἤλθομεν ἵνα συζητήσωμεν. Τὸ ἐφικτὸν ἵνα ἀνεύρωμεν. Τὸ δίκαιον ἵνα πράξωμεν.

στ. «Μητρολοῖαν», «ἐλλαδικὸς ἐπαρχιωτισμός».

Καὶ τοῦτο λεκτέον ἐπίσης:

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐν μέσῃ Μεγάλῃ Ἑβδομάδι, τὸ Σεπτὸν καὶ Σεβάσμιον Στόμα Ὑμῶν ἔφη δύο σκληροὺς καὶ βαρεῖς χαρακτηρισμοὺς. Ὅτι τινὲς ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἀρχιερέων γίνονται «μητρολοῖαν» καὶ ὅτι ἕτεροι διακατέχονται ὑπὸ πνεύματος «ἐκκλησιαστικοῦ ἐπαρχιωτισμοῦ».

Δὲν σχολιάζομεν αὐτούς. Δὲν ἀπαντῶμεν εἰς αὐτούς. Καταγράφομεν αὐτοὺς μόνον ἀναμένοντες τὴν ἀνάκλησιν αὐτῶν.

Ταῦτα, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐν ἀγάπῃ καὶ προσευχῇ προαγόμεθα, ὅπως ὑποβάλωμεν τῇ

Ὑμετέρᾳ Σεπτῇ Κορυφῇ διὰ τὴν εἰρήνευσιν τῶν διαλογισμῶν, τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀγάπης, τὴν σύσφιγξιν τῶν πνευματικῶν δεσμῶν ἡμῶν, τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ, δεόμενοι τοῦ Κυρίου, ὡς τῆς Μιᾶς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως περιφρουρῇ τὰ διανοήματα πάντων ἡμῶν καὶ διατηρῇ πάντας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐνότητι τῆς Πίστεως καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσι Γράμμασιν Ὑμῶν διαλαμβανομένων, ἀκολουθήσουσι λεπτομερεῖς ἡμέτεραι ἀπαντήσεις.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα κατασπαζόμενοι φιλήματι ἀγάπης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν διατελοῦμεν,

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεραρχίατεὺς
Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

